

Araştırma Makalesi / Research Article

Sürdürülebilir Kalkınmada Kurumsal Sosyal Sorumluluk Araştırmalarının Haritalanması: Sistemik Literatür İncelemesi ve Bibliyometrik Analiz¹

Mapping Corporate Social Responsibility Research in Sustainable Development: A Systematic Literature Review and Biometric Analysis

Yasin Şeker², Oğuz Yusuf Atasel³

Makale Bilgisi

Alındı:	07.12.2024
Düzeltildi:	27.12.2024
Kabul Edildi:	27.12.2024
Yayımlandı:	31.12.2024

Öz

Bu çalışmanın amacı, sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk üzerine yapılan çalışmaların bibliyometrik analiz yöntemi ile incelemektir. Bu amaç doğrultusunda SCOPUS veri tabanında yayımlanmış toplam 4.540 yayın bibliyometrik analiz yöntemiyle kapsamlı bir şekilde değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, kurumsal sosyal sorumluluk kavramının sürdürülebilir kalkınma süreçlerindeki merkezi rolünü açıkça ortaya koymaktadır. Bocken ve diğerleri 2014 yılındaki çalışması 2.461 atıf ile literatürde en çok referans gösterilen eser olarak öne çıkmıştır. Bunun yanı sıra García-Sánchez, alanın en fazla yayına sahip yazarı olarak dikkat çekerken, Sustainability Switzerland ve Journal of Cleaner Production dergileri bu konuda en fazla yayına ev sahipliği yapan yayın organları olmuştur. Ülkeler düzeyinde Çin, ABD ve Birleşik Krallık literatürün ana aktörleri olarak öne çıkmıştır. Türkiye'nin ise bu alandaki katkılarının oldukça sınırlı olduğu görülmüştür. Çalışma, sürdürülebilir kalkınma ile kurumsal sosyal sorumluluk ilişkisini geniş bir perspektifle ele alarak bu alandaki literatüre hem metodolojik hem de teorik açıdan önemli bir katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Kalkınma, Kurumsal Sosyal Sorumluluk, Bibliyometrik Analiz.

Article Information

Received:	07.12.2024
Revised:	27.12.2024
Accepted:	27.12.2024
Published Online:	31.12.2024

Abstract

The aim of this study is to examine the studies on corporate social responsibility in sustainable development by bibliometric analysis method. For this purpose, a total of 4,540 publications published in the SCOPUS database have been comprehensively evaluated by bibliometric analysis method. The findings clearly reveal the central role of the concept of corporate social responsibility in sustainable development processes. Bocken et al. 2014 study stands out as the most cited work in the literature with 2,461 citations. In addition, García-Sánchez stands out as the author with the highest number of publications in the field, while Sustainability Switzerland and the Journal of Cleaner Production are the journals that host the highest number of publications in this field. At the country level, China, the USA and the United Kingdom stand out as the main actors of the literature. Turkish contributions in this field are quite limited. The study makes a significant contribution to the literature in this field both methodologically and theoretically by addressing the relationship between sustainable development and corporate social responsibility from a broad perspective.

Keywords: Sustainable Development, Corporate Social Responsibility, Bibliometric Analysis.

¹Bu çalışma 13.12.2023 -15.12.2023 tarihleri arasında düzenlenen "11th International Mardin Artuklu Scientific Researches Conference" adlı etkinlikte sunulmuş bildirinin genişletilerek tamamlanmış halidir.

²Doç. Dr., Hitit Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Çorum, Türkiye, yasinseker@hitit.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0513-7682

³Doç. Dr., Trabzon Üniversitesi, SBF, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Trabzon, Türkiye, oguzatasel@trabzon.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1654-9850

1. Giriş

Günümüzde işletmeler mevcut neslin ihtiyaçlarını karşılamakla birlikte gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama kapasitesini koruma sorumluluğundadır. Bu bağlamda, işletmelerden yalnızca ekonomik kazanç elde etme amacını yerine getirmeleri değil, aynı zamanda faaliyetlerinin toplumsal ve çevresel etkilerini de göz önünde bulundurarak hareket etmeleri beklenmektedir. Diğer bir ifadeyle, sürdürülebilirlik ilkelerini işlerini yürütme biçimlerine entegre etmeleri paydaşlar tarafından istenmektedir. Bu anlamda işletmeler açısından sürdürülebilirlik kavramı, işletmelerin ekonomik faaliyetlerine ek olarak sosyal ve çevresel konuları iş süreçlerine ve paydaş ilişkilerine dâhil ederek gerçekleştirdikleri genellikle gönüllü bazı şartlar altında zorunlu çabaları ifade etmektedir. Mevcut çabaları anlamak ve geliştirmek için işletmelerin kısa ve uzun vadeli sürdürülebilirlikle ilgili gündemlerini gözden geçirmesi süreklilikleri açısından önem arz etmektedir.

Kurumsal sosyal sorumluluk kavramı ise işletmelerin çalışanlar, müşteriler, yatırımcılar, tedarikçiler, kamu otoriteleri, sivil toplum kuruluşları ve yerel topluluklar gibi paydaşlarıyla ilişkilerini güçlendiren, rekabet avantajı yaratmada ve değişen koşullara uyum sağlamada stratejik bir araç olarak öne çıkmaktadır (Bhagwat, 2011). Bu çerçevede, kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerinin, işletmelerin sürdürülebilir kalkınmaya olan katkılarını artırma potansiyeline sahip olduğu görülmektedir. Bu noktada işletmelerin özellikle sürdürülebilir üretim ve tüketim, iklim değişikliği ile mücadele, enerji yönetimi, doğal kaynakların korunması, çevresel iyileştirme ve sürdürülebilir toplulukların desteklenmesi gibi sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yönelik sorumluluk üstlenmeleri gerekmektedir (Moon, 2007).

Kurumsal sosyal sorumluluk Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nın hayata geçirilmesinde önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir (Fallah Shayan ve diğerleri, 2022). Bu nedenle kurumsal sosyal sorumluluk ile sürdürülebilir kalkınma arasındaki ilişki literatürde hem teorik hem de pratik boyutlarda incelenmiştir. Ebner ve Baumgartner (2006) bu ilişkinin şirketlerin toplumsal talepleri karşılamalarına yardımcı olduğunu ve sürdürülebilir kalkınmaya yönelik stratejik bir katkı sunduğunu belirtmektedir. Benzer şekilde Simionescu (2015) kurumsal sosyal sorumluluk uygulamalarının şirketlerin hesap verebilirliğini artırırken toplumun ihtiyaçlarına daha duyarlı hale gelmelerini sağladığını ifade etmektedir. Kurumsal sosyal sorumluluk araştırmalarında sürdürülebilir kalkınma bağlamında bölgesel ve tematik eğilimler de analiz edilmiştir. Ye ve diğerleri (2020) bu bağlamda kurumsal sosyal sorumluluğun literatürde artan bir şekilde çevresel sürdürülebilirlik, sosyal sorumluluk ve ekonomik büyüme gibi temalarla ilişkilendirildiğini ortaya koymuştur. Ayrıca, Lu ve diğerleri (2021) kurumsal sosyal sorumluluğun sürdürülebilir kalkınma hedefleri çerçevesinde paydaş katılımını ve kurumsal hesap verebilirliği teşvik ettiğini vurgulamaktadır. Diğer taraftan, kavramsal belirsizlikler literatürde önemli bir tartışma konusudur. Sheehy ve Farneti (2021) kurumsal sosyal sorumluluk, sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma kavramlarının çoğu zaman birbiriyle karıştırıldığını ve bu durumun alanın ilerlemesini engelleyebileceğini ifade etmektedir. Bu nedenle, kurumsal sosyal sorumluluk uygulamalarının daha etkin ve bütüncül bir şekilde sürdürülebilir kalkınmaya katkı sunabilmesi için kavramsal netlik sağlanması kritik öneme sahiptir.

Yukarıda ifade edilenlerden de anlaşıldığı üzere kurumsal sosyal sorumluluğun sürdürülebilir kalkınma süreçlerinde kritik bir rol oynadığı açıktır. Bundan dolayı bu çalışma kapsamında sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında yapılan çalışmalar inceleme konusu yapılmıştır. Çalışma SCOPUS veri tabanında 1995-2024 yılları arasında yapılan yayınları kapsamakta olup inceleme bibliyometrik analiz yoluyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın bundan sonraki kısımlarında; literatür araştırması, yöntem, bulgular ile sonuç ve değerlendirme başlıkları yer almaktadır.

2. Literatür Araştırması

Sürdürülebilir kalkınma ve kurumsal sosyal sorumluluk literatürü disiplinler arası yaklaşımlarla hızla genişleyen ve çeşitlenen bir araştırma alanıdır.

Sürdürülebilir kalkınma ve kurumsal sosyal sorumluluk kavramlarının birbiriyle ilişkisini ele alan literatürdeki çalışmalar bu iki bağlantılı konunun nasıl bütünleştiğini anlamak açısından önemli bir yere sahiptir. Diğer bir ifadeyle, bu konudaki çalışmalar farklı disiplinlerden gelen çeşitli yaklaşımlar ve metodolojiler ile geniş bir çerçeve sunmaktadır. Sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk üzerine yapılan araştırmaların kapsamı ele alınan coğrafi bölgeler, teorik yaklaşımlar ve ampirik araştırmalar bakımından büyük bir çeşitlilik göstermektedir. Literatürdeki bu çeşitlilik alanın ne kadar dinamik olduğunu göstermekle birlikte daha derinlemesine analizlerin gerekliliğine işaret etmektedir. Bu noktada bibliyometrik analizler bu alandaki çalışmaların zaman içindeki gelişimini, konuların odak noktalarını ve varsa araştırma boşluklarını sistematik bir şekilde değerlendirme fırsatı sunmaktadır.

Bu bağlamda, literatür taraması sırasında bu konular üzerinde yoğunlaşan temel çalışmalar belirlenmiş olup kapsam ve öne çıkan bulguları açısından Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1: Literatür Taraması Sonuçları

Yazar(lar)	Kapsam	Sonuç
Silveira ve Petri (2017)	Sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk literatürünü bibliyometrik analizle değerlendirmiştir. Analiz dönemi 1998-2015 yıllarına ait yayınları kapsamaktadır.	Performans değerlendirmesi, sosyal ve/veya çevresel etkiler, sürdürülebilirlik raporları, eğitim ve sürdürülebilirlik gibi konularda sorunlar olduğu tespit edilmiştir.
Ye ve diğerleri (2020)	Sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk kavramının bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz dönemi 1997-2019 yılları arasındaki WoS makalelerini kapsamaktadır.	Sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sorumluluk kavramının literatürdeki merkezi konumu ortaya konulmuş ve artan önemi vurgulanmıştır.
Kocabaş ve Alkan (2020)	Sürdürülebilir kalkınma alanındaki yayınların yıllara, ülkelere ve tematik alanlara dağılımını R programı kullanılarak incelemiştir. Analiz dönemi 1995-2020 yılları arasındaki yayınları kapsamaktadır.	Konunun disiplinler arası bir nitelik taşıdığı ve gelişmekte olan ülkelerde de bu alana artan bir ilgi olduğu belirlenmiştir.
Tiltay, Öz ve Tepe (2021)	Türkiye'deki kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları ve eğilimlerini incelemek amacıyla bibliyometrik analiz gerçekleştirilmiştir.	Türkiye'deki araştırmaların genellikle sürdürülebilir kalkınma amaçları çerçevesinde yapılandırıldığı görülmüştür.
Sawhney ve diğerleri (2022)	Kurumsal sosyal sorumluluk alanındaki araştırmaların temalarını ve eğilimlerini bibliyometrik yöntemle incelemiştir.	Literatürün sürdürülebilirlik odaklı dönüşüm geçirdiği ve iş birliği ağlarının giderek genişlediği tespit edilmiştir.
Akman ve Erdirencelebi (2023)	2017-2021 yılları arasında kurumsal sosyal sorumluluk literatüründeki eğilimleri analiz etmek için bibliyometrik yöntem uygulanmıştır.	Araştırmaların genellikle sürdürülebilirlik temalı olduğu ve yazar iş birliklerinin arttığı gözlenmiştir.
Himmetoğlu (2023)	Kurumsal sürdürülebilirlik ve kurumsal sosyal sorumluluk alanındaki literatürü bibliyometrik yöntemle analiz etmiştir. Analiz dönemi 1990-2023 yılları arasındaki çalışmaları kapsamaktadır.	Kurumsal sosyal sorumluluk literatürünün sürdürülebilirlik ile güçlü bir bağlantı içerisinde olduğu ve bu alanda önemli bir artış gözlemlendiği tespit edilmiştir.

Literatür sonuçlarından görüleceği üzere çalışmaların kapsamı doğrudan sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk üzerine yoğunlaşmamakta, dönem olarak sınırlı zaman aralığında ve farklı veri setlerini içermektedir. Bu bağlamda, bu çalışma literatürdeki benzer bibliyometrik araştırmalardan kapsam, analiz dönemi ve metodolojik yaklaşım açısından farklılaşmaktadır. Ele alınan dönem aralığı bakımından da diğer çalışmalardan daha kapsamlı olarak sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk konusundaki hem geçmiş eğilimleri hem de güncel gelişmeleri incelemeyi sağlamaktadır. Bu yönleriyle çalışmanın, hem literatüre özgün katkılar sunduğu hem de önceki araştırmalarda ele alınmayan daha geniş bir perspektif sağladığı ifade edilebilir.

3. Veri Seti ve Yöntem

Bu çalışmada sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk konusundaki literatür bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Bibliyometrik analiz, belirli bir alandaki yayınların nicel ve nitel yönlerini inceleyerek o konunun entelektüel yapısını ve gelişim kalıplarını belirlemeye yönelik bir yöntemdir. Bu yöntem bilimsel alanların entelektüel gelişimini analiz etmek için güçlü bir araç olarak kabul edilmekte olup yazarların, kurumların ve ülkelerin katkılarının yanı sıra yayınların sayısal ve bağlamsal analizlerini gerçekleştirme imkânı sunmaktadır (Donthu, Kumar, Mukherjee, Pandey & Lim, 2021).

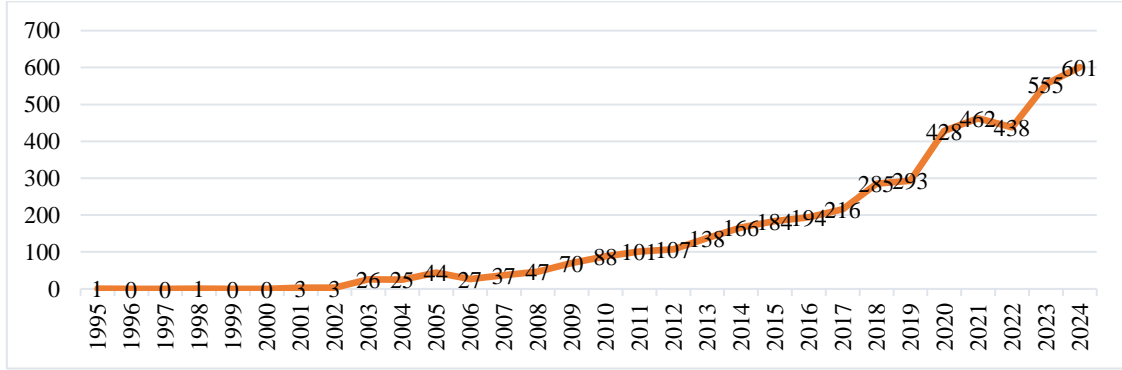
Verilerin analizi ve toplanması için SCOPUS veri tabanı tercih edilmiştir. SCOPUS bilimsel araştırmalar için geniş bir yelpazede güvenilir ve kapsamlı bir kaynak olarak öne çıkmaktadır. Bu veri tabanı, sanat ve beşeri bilimlerden fen bilimlerine, teknolojiye kadar birçok disiplini kapsamakta olup dünya genelinde 5.000'den fazla yayıncının 19.500'den fazla dergisine erişim sağlamaktadır. SCOPUS sunduğu bibliyometrik araçlarla araştırma verilerinin izlenmesi, analiz edilmesi ve görselleştirilmesi süreçlerini desteklemektedir (Elsevier, 2023). İnceleme, 1995-2024 yılları arasında makaleler, konferans bildirileri, kitap bölümleri, inceleme makaleleri ve kitap türündeki yayınları kapsamaktadır. Veriler ise yayınların başlık, özet ve anahtar kelimelerinde sürdürülebilir kalkınma (sustainable development*) ve kurumsal sosyal sorumluluk (corporate social responsibility*) ifadelerinin bulunması kriteriyle sınırlandırılmıştır. SCOPUS veri tabanından 24 Kasım 2024 tarihinde yapılan veri çekimi sonucunda toplam 4.540 yayına ulaşılmış ve analizler bu yayınlar üzerinden yapılmıştır. Analizde R programında yer alan Bibliometrix yazılımının Biblioshiny kullanılmıştır. Biblioshiny, bibliyometrik verileri analiz etmek ve görselleştirmek için kullanılan etkin bir araçtır (Aria & Cuccurullo, 2017). Araştırmanın analiz sonuçlarında literatürdeki genel eğilimlerin, alanların ve iş birliklerinin ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Çalışma kapsamında ise aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- Sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk konusundaki yayınların mevcut durumu nedir?
- Yayınlar yapıları açısından ortaya çıkan eğilimler nelerdir?
- Önde gelen yazarlar, kurumlar ve ülkeler hangileridir ve aralarında nasıl bir bağlantı vardır?
- Sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk çalışmalarında hangi alanlar öne çıkmaktadır?

4. Bulgular

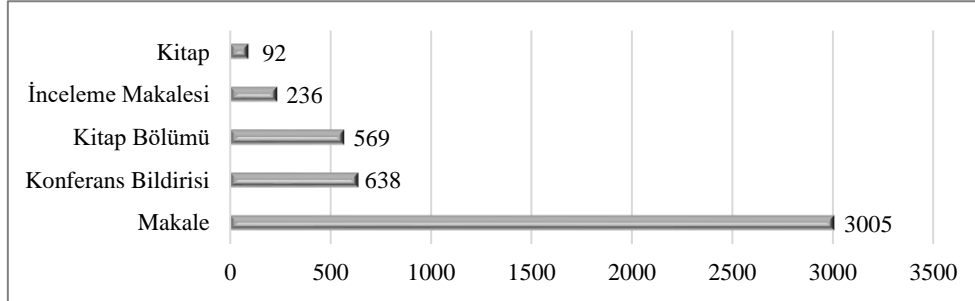
Bu başlık altında sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk üzerine 1995-2024 yılları arasında SCOPUS veri tabanında yapılan yayınların yıllar itibarıyla sayısına, yayın türlerine, ülkelere, kuruluşlara göre dağılımına, en fazla yayın yapılan dergilere, en fazla yayın yapan yazarlar ve ortak ağlar gibi analiz sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Görsel 1: 1995-2024 Yılları Arasındaki Yayın Sayıları

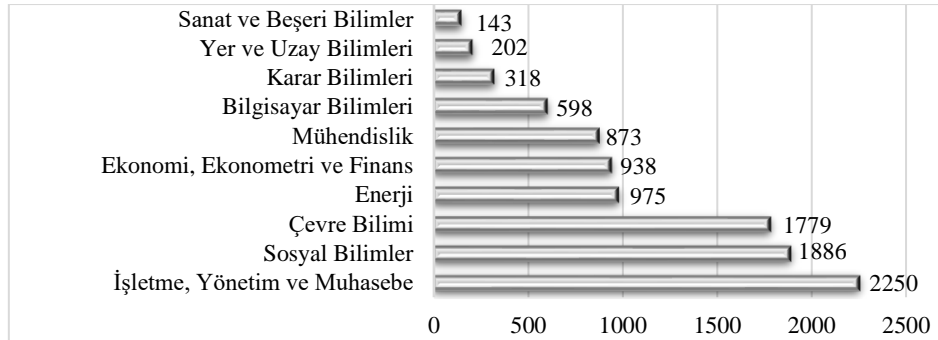
Görsel 1'den görüleceği üzere 1995 yılından itibaren sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk üzerine yapılan çalışmaların sayısında 2024 yılına kadar genel olarak artış eğiliminde olmuştur. 1995 yılına kadar herhangi bir yayın yapılmamış olup 2000'li yılların başına kadar da yayın sayıları oldukça sınırlı kalmıştır. Bu dönemde alanın henüz gelişmekte olduğu ve akademik ilgiyi yeni çekmeye başladığı anlaşılmaktadır. 2009 yılından itibaren ise yayın sayılarının hızla artmaya başladığı görülmektedir. 2020 yılında ise oldukça yüksek sayılabilecek bir artış söz konusudur. Son olarak 2023 yılında 555 yayına ulaşan sayı, 2024 yılında 601'e yükselerek artış trendini devam ettirmiştir. Bu artışlarda küresel finansal kriz ve COVID-19 pandemisinin konuya ilişkin farkındalığın artırıcı etkilerinin önemli bir yeri olduğu ifade edilebilir.

Görsel 2: Çalışmaların Türleri

Görsel 2'ye göre sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk alanındaki çalışmalar sırasıyla; makale (3.005 adet), konferans bildirisi (638 adet), kitap bölümü (569 adet), inceleme makalesi (236 adet) ve kitap (92 adet) türlerinden oluşmaktadır.

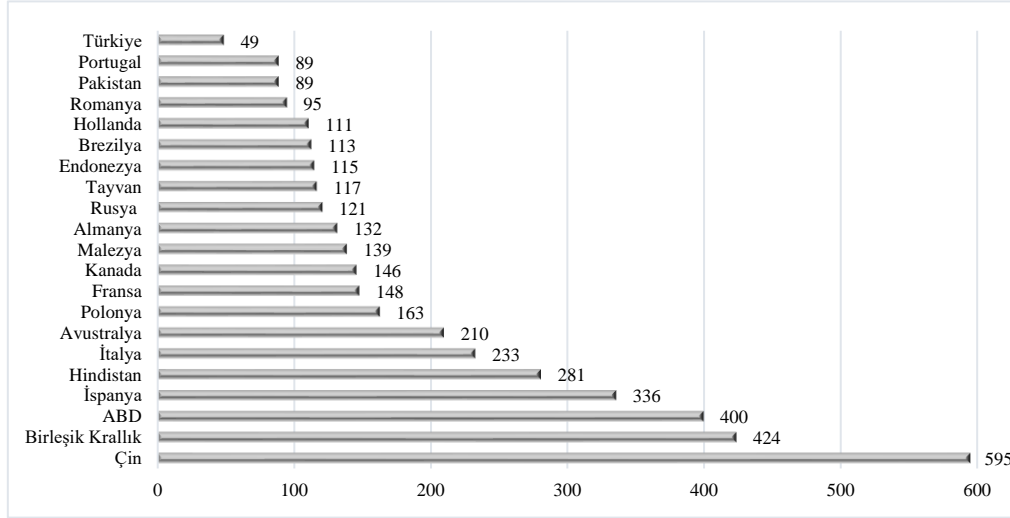
Görsel 3: Çalışmaların Genel Konu Alanları

Görsel 3'te sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili yayınların kapsamına girdiği temel konu alanları yer almaktadır. Elde edilen sonuçlara göre en kapsayıcı alan 2.250 yayın sayısı ile İşletme, Yönetim ve Muhasebe olarak öne çıkmaktadır. Sosyal Bilimler alanı 1.886 yayın sayısı ile ikinci sırada yer

alırken, Çevre Bilimi alanı 1.779 yayımla üçüncü sıradadır. Enerji (975 yayım), Ekonomi, Ekonometri ve Finans (938 yayım), Mühendislik (873 yayım), Bilgisayar Bilimleri (598 yayım) ve Karar Bilimleri (318 yayım), Yer ve Uzay Bilimleri (202 yayım) ile Sanat ve Beşeri Bilimler (143 yayım) alanları ise sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk konusunun disiplinler arası kapsamını ortaya koymaktadır.

Görsel 4: En Fazla Yayıma Sahip Ülkeler

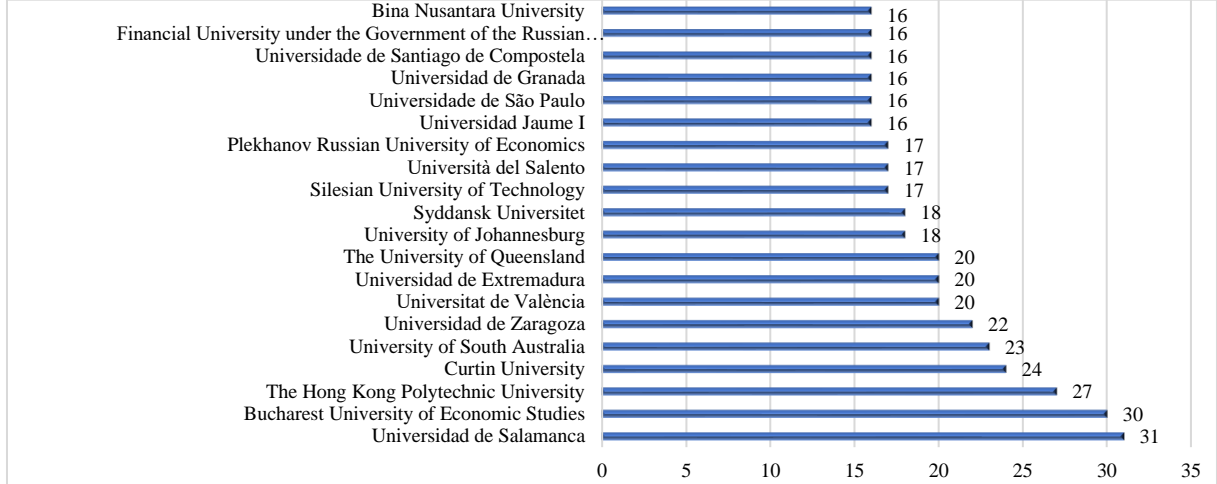

Görsel 4'te sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk literatürüne en çok katkı sağlayan ülkelerin yayın sayıları yer almaktadır. Çin 595 yayımla en fazla yayına sahip ülke olup Çin'in bu alandaki araştırmalara güçlü bir odaklanma gösterdiği söylenebilir. Çin'i 424 yayım ile Birleşik Krallık ve 400 yayım ile ABD takip etmektedir. İspanya'nın 336 yayım ile dördüncü sırada yer alması Avrupa'daki diğer ülkelerle kıyaslandığında dikkate değer bir durum olarak ifade edilebilir. Gelişmekte olan bir ülke olarak Hindistan (281 yayım) sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile kurumsal sosyal sorumluluk uygulamalarını entegre eden çalışmalarını dikkat çekmektedir. Konu Türkiye boyundan ele alınacak olursa, Türkiye'nin 49 yayımla daha alt sıralarda (21'inci sırada) yer aldığı görülmektedir. Bu durum Türkiye'de bu alandaki araştırma yoğunluğunun artırılması gerektiğini göstermektedir. Bu aynı zamanda Türkiye'nin hem yerel sürdürülebilir kalkınma politikalarının gelişmesi hem de uluslararası iş birliklerinin artırılmasını sağlamada önemli katkılar sunacaktır.

Tablo 2: En Fazla Yayıma Sahip Dergiler

Dergi Adı	Yayın Sayısı
Sustainability Switzerland	374
Journal of Cleaner Production	226
Corporate Social Responsibility and Environmental Management	213
Business Strategy and The Environment	108
Csr Sustainability Ethics and Governance	92
Sustainable Development	63
Resources Policy	43
Social Responsibility Journal	41
E3s Web of Conferences	40
Journal of Business Ethics	39
Iop Conference Series Earth and Environmental Science	39
Environment Development and Sustainability	25
Environmental Science and Pollution Research	24
Cogent Business and Management	24
Technological Forecasting and Social Change	20

Tablo 2'de sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk yayınlarına en fazla yer veren dergiler bulunmaktadır. İlk sırada 374 yayımla Sustainability Switzerland yer almaktayken, Journal of Cleaner Production dergisi 226 yayımla ikinci sırada, Corporate Social Responsibility and Environmental Management ise 213 yayım ile üçüncü sıradadır. Tablo 2'nin genel bir değerlendirmesi yapılacak olursa, sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk çalışmalarının tamamının yaklaşık %35'inin bu dergilerde yer aldığı ve bu dergilerin alanın gelişiminde merkezi bir rol oynadığı söylenebilir.

Görsel 5: En Fazla Yayına Sahip Üniversiteler

Görsel 5'ten görüldüğü üzere Universidad de Salamanca (31 yayın), en fazla yayına sahip üniversite olarak ilk sırada yer almaktadır. Bucharest University of Economic Studies (30 yayın) ikinci ve The Hong Kong Polytechnic University (27 yayın) üçüncü sıradadır. Görsel 5'te çeşitli bölgelerden yer alan üniversiteler sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk literatürünün coğrafi yayılımının önemli bir göstergesidir.

Tablo 3: En Fazla Atf Sayısına Sahip Eserler

Sıra	Eser Bilgileri	Atf Sayısı
1	"Bocken, N. M. P., Short, S. W., Rana, P., & Evans, S. (2014). A literature and practice review to develop sustainable business model archetypes. <i>Journal of Cleaner Production</i> , 65, 42–56."	2.461
2	"Garriga, E., & Melé, D. (2004). Corporate social responsibility theories: Mapping the territory. <i>Journal of Business Ethics</i> , 53(1-2), 51–71."	2.307
3	"Cheng, B., Ioannou, I., & Serafeim, G. (2014). Corporate social responsibility and access to finance. <i>Strategic Management Journal</i> , 35(1), 1–23."	2.015
4	"Hahn, R., & Kühnen, M. (2013). Determinants of sustainability reporting: A review of results, trends, theory, and opportunities in an expanding field of research. <i>Journal of Cleaner Production</i> , 59, 5–21."	944
5	"Govindan, K., Khodaverdi, R., & Jafarian, A. (2013). A fuzzy multi criteria approach for measuring sustainability performance of a supplier based on triple bottom line approach. <i>Journal of Cleaner Production</i> , 47, 345–354."	847
6	"Seelos, C., & Mair, J. (2005). Social entrepreneurship: Creating new business models to serve the poor. <i>Business Horizons</i> , 48(3), 241–246."	748
7	"Labuschagne, C., Brent, A. C., & Van Erck, R. P. G. (2005). Assessing the sustainability performances of industries. <i>Journal of Cleaner Production</i> , 13(4), 373–385."	747
8	"Hutchins, M. J., & Sutherland, J. W. (2008). An exploration of measures of social sustainability and their application to supply chain decisions. <i>Journal of Cleaner Production</i> , 16(15), 1688–1698."	730
9	"Ortiz-de-Mandojana, N., & Bansal, P. (2016). The long-term benefits of organizational resilience through sustainable business practices. <i>Strategic Management Journal</i> , 37(8), 1615–1631."	620
10	"Gimenez, C., & Tachizawa, E. M. (2012). Extending sustainability to suppliers: A systematic literature review. <i>Supply Chain Management</i> , 17(5), 531–543."	562
11	"Dyllick, T., & Muff, K. (2016). Clarifying the meaning of sustainable business: Introducing a typology from business-as-usual to true business sustainability. <i>Organization and Environment</i> , 29(2), 156–174."	560
12	"Montiel, I. (2008). Corporate social responsibility and corporate sustainability: Separate pasts, common futures. <i>Organization and Environment</i> , 21(3), 245–269."	557
13	"López, M. V., García, A., & Rodríguez, L. (2007). Sustainable development and corporate performance: A study based on the Dow Jones sustainability index. <i>Journal of Business Ethics</i> , 75(3), 285–300."	546
14	"Dao, V., Langella, I., & Carbo, J. (2011). From green to sustainability: Information technology and an integrated sustainability framework. <i>Journal of Strategic Information Systems</i> , 20(1), 63–79."	542
15	"Kolk, A. (2016). The social responsibility of international business: From ethics and the environment to CSR and sustainable development. <i>Journal of World Business</i> , 51(1), 23–34."	538
16	"Xie, J., Nozawa, W., Yagi, M., Fujii, H., & Managi, S. (2019). Do environmental, social, and governance activities improve corporate financial performance? <i>Business Strategy and the Environment</i> , 28(2), 286–300."	520
17	"Klassen, R. D., & Vereecke, A. (2012). Social issues in supply chains: Capabilities link responsibility, risk (opportunity), and performance. <i>International Journal of Production Economics</i> , 140(1), 103–115."	511
18	"Steurer, R., Langer, M. E., Konrad, A., & Martinuzzi, A. (2005). Corporations, stakeholders and sustainable development I: A theoretical exploration of business-society relations. <i>Journal of Business Ethics</i> , 61(3), 263–281."	505
19	"Owen, J. R., & Kemp, D. (2013). Social licence and mining: A critical perspective. <i>Resources Policy</i> , 38(1), 29–35."	500
20	"Székely, F., & Knirsch, M. (2005). Responsible leadership and corporate social responsibility: Metrics for sustainable performance. <i>European Management Journal</i> , 23(6), 628–647."	484

Tablo 3'te sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk literatüründe en çok atıf alan eserler sıralanmaktadır. Bocken ve diğerleri (2014) sürdürülebilir iş modeli örneklerinin geliştirilmesini ele alan çalışmasıyla 2.461 atıf alarak literatürde ilk sırada yer almaktadır. Cheng ve diğerleri (2014) ise kurumsal sosyal sorumluluğun finansmana erişim üzerindeki etkisini ele aldığı çalışmasıyla 2.015 atıf alarak bu konuda önemli bir boşluğu doldurmuştur. Benzer şekilde, Garriga ve Melé (2004) kurumsal sosyal sorumluluk teorilerini sistematik olarak haritalandırdığı çalışmasıyla 2.307 atıf alarak alanın teorik çerçevesinin oluşumuna katkı sağlamıştır. Hahn ve Kühnen (2013) sürdürülebilirlik raporlamasının belirleyicilerini detaylı bir şekilde analiz ettiği çalışmasıyla 944 atıf almış ve bu alandaki araştırma eğilimlerini yönlendirmiştir. Govindan ve diğerleri (2013) tedarik zinciri yönetiminde sürdürülebilirlik performansını değerlendiren çalışmasıyla 847 atıf alarak iş dünyasında sürdürülebilirlik uygulamalarının ölçülmesine yönelik önemli bir çerçeve sunmuştur. Seelos ve Mair (2005) sosyal girişimcilik ve iş modellerine yönelik çalışmasıyla 748 atıf alarak toplumsal fayda yaratmayı hedefleyen işletmeler konusunda teorik temellerin oluşumuna katkıda bulunmuştur. Genel bir değerlendirme yapılacak olursa bu çalışmaların alandaki araştırmaların temel yapı taşlarını oluşturduğu ifade edilebilir.

Tablo 4: En Fazla Atıf Sayısına Sahip Ülkeler

Ülke	Toplam Atıf	Yayın Ortalama Atıf
İspanya	13.803	59,50
Çin	12.105	21,70
ABD	9.418	55,10
İngiltere	8.832	45,30
Avustralya	4.828	40,90
Almanya	4.596	61,30
İtalya	4.333	26,70
Kanada	4.014	52,80
Hollanda	3.545	60,10
Hindistan	2.957	19,10
Danimarka	2.369	71,80
Avusturya	1.790	85,20
Fransa	1.608	23,00
Brezilya	1.490	22,60
Malezya	1.315	21,20
Polonya	1.311	13,10
İsviçre	1.299	37,10
İran	1.282	49,30
Güney Afrika	1.134	27,70
Pakistan	1.011	40,40
Türkiye	310	19,40

Tablo 4'te yer alan veriler sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk literatürüne ülkelerin katkılarının atıf düzeyinde sonuçları yer almaktadır. Toplamda 13.803 atıfı (yayın başına ortalama 59,50 atıf) İspanya en çok atıf alan ülkedir. Çin ise 12.105 toplam atıf ile ikinci sırada yer almaktadır. Ancak, yayın başına ortalama atıf sayısının 21,70 olması, Çin'in yüksek yayın sayısına rağmen bu yayınların etkisinin görece düşük olduğunu işaret etmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri ise yayın başına ortalama 55,10 atıf ve toplamda 9.418 atıfı üçüncü sırada yer alarak yüksek etkili yayınlara sahiptir. Avrupa ülkeleri arasında Almanya (61,30), Hollanda (60,10) ve Avusturya (85,20) yayın başına en yüksek ortalama atıf değerlerine sahiptir. Bu durum ilgili ülkelerdeki çalışmaların yüksek etkili olduğunu göstermektedir. Özellikle Avusturya, toplam atıf sayısı nispeten düşük olmasına rağmen yüksek yayın ortalama atıf değeri ile dikkat çekmektedir.

Türkiye'nin durumu değerlendirildiğinde, toplamda sadece 310 atıf ve yayın başına 19,40 ortalama atıf ile diğer ülkelere kıyasla düşük bir seviyede yer aldığı görülmektedir. Benzer şekilde Pakistan ve Malezya gibi Asya ülkeleri de atıf sayısı ve yayın başına atıf açısından daha sınırlı bir etkiye sahiptir.

Görsel 11 genel olarak değerlendirilecek olursa, Çin, Birleşik Krallık ve ABD sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk literatüründe yalnızca bilimsel iş birliğinin merkezi olmakla kalmayıp, bilgi üretiminin ve küresel dağıtımının da kilit ülkeleri olarak öne çıkmaktadır. Bunun yanı sıra, İspanya-Portekiz ve İtalya-Romanya gibi belirgin bölgesel bağlantılar sürdürülebilir kalkınmada kurumsal sosyal sorumluluk literatürün yerel dinamiklerini ve çalışmaların derinleşmesini desteklemektedir.

5. Sonuç

Bu çalışmada sürdürülebilir kalkınma ve kurumsal sosyal sorumluluk kavramlarının kesişiminde yapılan SCOPUS veri tabanındaki bilimsel yayınlar bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmiştir. İlk olarak, bu kapsamda son 29 yılda yayın yapıldığı tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular sürdürülebilir kalkınma ile kurumsal sosyal sorumluluk arasındaki ilişkinin giderek daha entegre bir yapıya dönüştüğüne dair önemli göstergeler sunmuştur. Bu bağlamda, García-Sánchez gibi alanın önde gelen yazarlarının literatürdeki eğilimlerin şekillenmesinde önemli bir rol oynadığı belirlenmiştir. Universidad de Salamanca, Bucharest University of Economic Studies ve The Hong Kong Polytechnic University gibi üniversitelerin ise en fazla yayına sahip olarak literatüre önemli katkılar sağladığı tespit edilmiştir. Çin, ABD ve Birleşik Krallık'ın bu alandaki yoğun araştırma faaliyetleri ise konunun küresel düzeydeki önemini ortaya koymuştur. Buna karşılık, Türkiye'nin bu literatürdeki katkısının sınırlı olması ise ulusal araştırmaların artırılmasına ve uluslararası iş birliği ağlarının güçlendirilmesine yönelik bir ihtiyaç olduğunu göstermiştir.

Elde edilen sonuçlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, kurumsal sosyal sorumluluğun sürdürülebilir kalkınmadaki önemi ve bu konudaki iş birliklerinin giderek arttığı açıkça ifade edilebilir. Çevresel sürdürülebilirlik, paydaş katılımı ve yenilikçilik gibi alt çalışma konularının öne çıkması ise literatürün çok boyutlu yapısını ortaya koymaktadır. Bu noktada kurumsal sosyal sorumluluğun yalnızca işletme stratejilerinde değil, aynı zamanda sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada temel bir araç olarak değerlendirilmesi gerektiği ifade edilebilir.

Bu çalışma literatüre hem teorik hem de metodolojik açıdan katkı sağlamaktadır. Bibliyometrik araştırmalar Türkiye'de son birkaç yıldır artmaya başlamakla birlikte yabancı kaynaklara göre oldukça sınırlı kalmaktadır. Analizler sonucunda ortaya konulan çalışma konularının eğilimleri, bilimsel ağların yapıları ve iş birliklerinin haritaları araştırmacılar için hem konuyu bir bütün olarak görebilmeyi sağlamakta hem de gelecekteki araştırmalar için yol gösterecek bir çerçeve sunmaktadır. Son olarak, kurumsal sosyal sorumluluğun sürdürülebilir kalkınma bağlamında daha etkili bir şekilde uygulanabilmesi için hem işletmelerin hem de politika yapımcıların daha bütüncül yaklaşımlar geliştirmesi gerektiği ifade edilebilir.

Kaynakça

- Akman, A. Z., & Erdirencelebi, M. (2023). Kurumsal sosyal sorumluluk kavramının bibliyometrik analizi: 2017-2021 dönemine bir bakış. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(1), 23–45.
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959–975.
- Bhagwat, P. (2011). Corporate Social Responsibility and Sustainable Development. In *Conference on Inclusive & Sustainable Growth* (pp. 15-16).
- Bocken, N. M. P., Short, S. W., Rana, P., & Evans, S. (2014). A literature and practice review to develop sustainable business model archetypes. *Journal of Cleaner Production*, 65, 42–56.
- Bowen, H.R. (1953). *Social responsibilities of the businessman*. Harper & Row, New York.
- Brundtland, G.H. (1987). *Report of the World Commission on environment and development: "our common future"*. United Nations.
- Carroll A.B., (1991). Pyramid of Corporate Social Responsibility toward the Moral Management of Organizational Stakeholders, *Business Horizons*, 34, 4.
- Cheng, B., Ioannou, I., & Serafeim, G. (2014). Corporate social responsibility and access to finance. *Strategic Management Journal*, 35(1), 1–23.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285–296.
- Ebner, D., & Baumgartner, R. J. (2006, September). The relationship between sustainable development and corporate social responsibility. In *Corporate responsibility research conference* (Vol. 4, No. 5.9, p. 2006). Belfast Dublin: Queens University.
- Elsevier. (2023). *Scopus: Content coverage guide*. <https://www.elsevier.com/solutions/scopus/content>

- Fallah Shayan, N., Mohabbati-Kalejahi, N., Alavi, S., & Zahed, M. A. (2022). Sustainable development goals (SDGs) as a framework for corporate social responsibility (CSR). *Sustainability*, 14(3), 1222.
- Freeman, R. E. (1984). *Strategic management: A stakeholder approach*. Pitman Publishing.
- Garriga, E., & Melé, D. (2004). Corporate social responsibility theories: Mapping the territory. *Journal of Business Ethics*, 53(1-2), 51–71.
- Govindan, K., Khodaverdi, R., & Jafarian, A. (2013). A fuzzy multi criteria approach for measuring sustainability performance of a supplier based on triple bottom line approach. *Journal of Cleaner Production*, 47, 345–354.
- Hahn, R., & Kühnen, M. (2013). Determinants of sustainability reporting: A review of results, trends, theory, and opportunities in an expanding field of research. *Journal of Cleaner Production*, 59, 5–21.
- Himmetoğlu, A. (2023). Kurumsal sürdürülebilirlik ve kurumsal sosyal sorumluluk: Bir bibliyometrik analiz çalışması. *Erciyes İletişim Dergisi*, 10(3), 547–565.
- Kocabaş, C., & Alkan, G. (2020). Sürdürülebilir kalkınma alanındaki yayınların R programı ile bibliyometrik analizi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(29 Ekim Özel Sayısı), 3714-3732.
- Lu, J., Liang, M., Zhang, C., Rong, D., Guan, H., Mazeikaite, K., & Streimikis, J. (2021). Assessment of corporate social responsibility by addressing sustainable development goals. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 28(2), 686-703.
- Moon, J. (2007). The contribution of corporate social responsibility to sustainable development. *Sustainable Development*, 15(5), 296-306.
- Sawhney, R. K., Goel, P., & Bhardwaj, S. (2022). Mapping corporate social responsibility research: A bibliometric analysis. *Transnational Marketing Journal*, 10(2), 351-373.
- Seelos, C., & Mair, J. (2005). Social entrepreneurship: Creating new business models to serve the poor. *Business Horizons*, 48(3), 241–246.
- Sheehy, B., & Farneti, F. (2021). Corporate social responsibility, sustainability, sustainable development and corporate sustainability: What is the difference, and does it matter? *Sustainability*, 13(11), 5965.
- Silveira, L. M. D., & Petrini, M. (2017). Sustainable development and corporate social responsibility: A bibliometric analysis of international scientific production. *Gestão & Produção*, 25, 56-67.
- Simionescu, L. N. (2015). The relationship between corporate social responsibility (CSR) and sustainable development (SD). *Internal Auditing & Risk Management*, 10(2), 179-190.
- The United Nations (2015). *Transforming our world: the 2030 agenda for sustainable development*, general assembly resolution 70/1, 25 September 20151.
- Tiltay, M. A., Öz, M., & Tepe, M. E. (2021). Sürdürülebilir kalkınma amaçları bağlamında kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları: Türkiye’de mevcut durum ve eğilimler. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 351-372.
- Ye, N., Kueh, T. B., Hou, L., Liu, Y., & Yu, H. (2020). A bibliometric analysis of corporate social responsibility in sustainable development. *Journal of Cleaner Production*, 272, 122679.

Araştırmacıların Çıkar Çatışması Beyanı (Declaration of Researcher’s Conflict of Interest)

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır. (There is no potential conflicts of interest in this study.)

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı (Declaration of Research and Publication Ethics)

Etik kurul izni ve/veya yasal/özel izin alınmasına gerek olmayan bu çalışmada araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. (This study which does not require ethics committee approval and/or legal/specific permission complies with the research and publication ethics.)

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı (Researcher’s Contribution Rate Statement)

Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sağlamış olduklarını beyan eder. (The authors declare that they have contributed equally to the article.)

Mapping Corporate Social Responsibility Research in Sustainable Development: A Systematic Literature Review and Biometric Analysis

Yasin Şeker, Oğuz Yusuf Atasel

Extended Abstract

Research

In today's business world, companies are increasingly expected to address social and environmental challenges in addition to their financial objectives. CSR has evolved into an important tool for promoting stakeholder trust, improving economic advantage, and encouraging sustainable development. Previous study (Bhagwat, 2011; Moon, 2007) has shown that CSR can help achieve the SDGs by encouraging responsible acts like environmental protection, community participation, and resource conservation. The aim of this study is to examine the studies on corporate social responsibility in sustainable development by bibliometric analysis method. For this purpose, a total of 4,540 publications published in the SCOPUS database have been comprehensively evaluated by bibliometric analysis method.

Methodology

The study applies bibliometric analysis, which is a widely accepted tool for assessing the intellectual structure and evolution of academic disciplines. SCOPUS, known for its extensive coverage of interdisciplinary research, has been selected as the leading database. Keywords like "corporate social responsibility" and "sustainable development" have been employed to filter publications, resulting in an article, conference proceedings, and book chapter dataset. The research has been carried out using Bibliometrix, an R-based program that allows for data visualization and trend finding out. The time period spans from 1995 to 2024, providing a longitudinal look at the field's development and change.

Findings

The bibliometric analysis revealed important findings on the literature on corporate social responsibility (CSR) in the context of sustainable development. First, publication statistics reflect a consistent increase in research effort beginning in 2009. This expansion indicates a growing scholarly interest in the relationship between CSR and sustainable development. The number of publications has increased significantly since 2020, reaching 601 in 2024, indicating the field's growing relevance in scholarly discussions.

García-Sánchez is the most prolific author in the discipline, contributing significantly to its theoretical and methodological growth through several publications. Sustainability Switzerland and the Journal of Cleaner Production have emerged as the key platforms for publishing CSR-related research, with 374 and 226 publications, respectively. These journals function as the main areas for improving knowledge and establishing research agendas in the field.

In terms of geography, China, the United States, and the United Kingdom have been identified as the main contributors to the literature. China leads with 595 publications, followed by the United Kingdom (424) and the United States (400). These countries' considerable research output and collaboration networks show their critical role in driving the global debate on CSR and sustainable development. However, Turkish contributions are still very restricted, with only 49 papers, indicating the need for stronger research programs and international collaboration to improve its presence in the global academic environment.

The analysis emphasized the interdisciplinary character of CSR research. Stakeholder participation, environmental management, and corporate accountability are three key areas of focus. New concepts like as circular economy and green innovation have also acquired popularity, reflecting the changing objectives of the literature. These findings indicate that CSR research is increasingly focused on practical solutions to achieve sustainable development goals, as well as broader social, environmental, and economic concerns.

Implications and Contributions

The findings emphasize the rising integration of CSR into sustainable development strategies, emphasizing its importance as a transformative framework for achieving the SDGs. However, conceptual uncertainties between CSR, sustainability, and sustainable development remain a problem, potentially impeding theoretical progress. Addressing these issues through collaborative, interdisciplinary research is critical to increasing CSR's impact on global sustainability initiatives. Turkish's limited contributions to the global CSR literature highlight the need for

increased academic attention and collaborative efforts. Encouraging such efforts may strengthen the country's position in developing sustainable development practices both locally and globally.

Conclusion

This study comprehensively maps CSR research in sustainable development, offering a thorough overview of significant trends, contributors, and subject areas. By emphasizing the importance of CSR in addressing challenging sustainability issues, the study provides useful insights for future academic and practical activities. The findings highlight the importance of a more integrated strategy to CSR, which is aligned with strategic objectives in order to achieve significant progress toward the SDGs. By addressing conceptual and methodological inadequacies, this study provides the framework for more significant research in this subject.